

Урок №4. Тема: «Науки, які допомагають пізнавати історію»

Алгоритм: *знати* поняття «допоміжні історичні дисципліни», назви і предмет вивчення допоміжних історичних дисциплін; *вміти розуміти* значення історії та допоміжних історичних дисциплін для вивчення та розуміння минулого.

Актуалізація знань. Для того щоб правдиво відтворити картину минулого, історики звертаються по допомогу до різних наук.

Окрім традиційних (культурологія, краєзнавство, соціологія і т.п.) допомагають природничі та технічні науки (біологія, інформатика, фізика, хімія та інші). Метод «радіовуглецевого датування» в археології застосовується із середини ХХ ст. Досягнення в геології та фізиці сприяли появі георадарів (дослідження ґрунту на глибині 20–30 метрів без буріння і розкопування.), які чудово показали себе під час пошуків археологічних скарбів. Завдяки співпраці з біологами історикам вдається встановити, що саме наші предки їли, чим хворіли, як довго жили. А інформаційні технології дають змогу швидко обробляти величезні масиви історичної інформації.

Поєднайте візуальні зображення та науки.

Допоміжні (спеціальні) історичні дисципліни (таблиця на стор. 28).

З'ясувати, як допоміжні спеціальності допомагають історикам (наприклад, завдання на стор. 29). Монети – це особливі історичні джерела, які дають змогу дізнатись про торговельні зв'язки між різними народами, імена правителів, період перебування їх при владі (малюнок зображена київська гривня та срібник, монета Володимира Великого).

Деякі речові джерела (місця стоянок, поселення, городища, міста, кургани, зброя, знаряддя праці, прикраси тощо) зберіглися на поверхні ґрунту, наприклад архітектурні споруди (єгипетські піраміди), а чимало історичних пам'яток опинилися під кількома шарами ґрунту, піску, мулу. Вчених, які розшукують, розкопують і вивчають давні речі та споруди, називають археологами.

А якщо археологічна пам'ятка опинилась під водою, як наприклад частина міста Пантікапей, що розташована у Криму (у районі сучасного міста Керч) археологи стають дайверами та з аквалангами опускаються на морське дно..

Прочитати параграф 4, сторінки 26-31. А перевірити свої знання можливо зараз. Які твердження вірні? Гра «Так чи ні!»

1. Історія – це наука про життя людей в майбутньому.
2. Автором «Історії України-Руси» в 10 томах був Михайло Грушевський.
3. Дослідниками української історії були тільки вчені-чоловіки.
4. Перша згадка слова Україна датується 1991 роком.
5. Знаряддя праці, предмети побуту, монети, будівлі – це речові пам'ятки.
6. Фотографії - це масові та доступні історичні джерела.
7. Перша держава на українських землях виникла понад тисячу років тому і називалася «Русь-Україна».